

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: kalkulačka, pravítko
Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.).

Česká republika: sešitový atlas pro základní školy a víceletá gymnázia (Kartografie Praha, a. s.)

1 **9,5 bodů**

Od roku 2000 je území Česka rozděleno na 14 samosprávných krajů. Jde o dělení odpovídající spíše socioekonomické regionalizaci než přirozeným přírodním celkům.

A. Určete příslušnost krajů z hlediska fyzickogeografické polohy:

6 bodů, za každý správně uvedený kraj 0,5 bodu – celkem se v odpovědích a)–c) objeví 12 krajů

a) Kterými kraji prochází hranice mezi Českou Vysočinou a Západními Karpaty?

Moravskoslezský, Olomoucký, Jihomoravský

b) Kterými kraji prochází rozvodí mezi Severním a Černým mořem?

Plzeňský, Jihočeský, Vysočinou, Pardubický

c) Z území kterých krajů odtéká voda do Baltského moře?

Moravskoslezský, Olomoucký, Královéhradecký, Liberecký, Ústecký

B. Určete, který kraj má ve svém územním vymezení největší výškový rozdíl. Doplňte:

2 body : za každý správně doplněný údaj 0,5 bodu

Název kraje: *Královéhradecký*

Název bodu s nejvyšší nadmořskou výškou

a číselná hodnota jeho nadmořské výšky: *Sněžka (0,5 bodu), 1 602 m n. m. (0,5 bodu)*

Výškový rozdíl (zaokrouhлено na 100 m):

*1300 nebo 1400 (= 1602 - 288 Soudný – nejnižší kóta v atlase Kartografie Praha;
nebo = 1602 - 200 – průměrná nadmořská výška označená barevnou hypsometrií)*

C. Napište název nejstarší CHKO na území Ústeckého kraje a rok jeho vyhlášení:

1 bod Labské pískovce (1972)

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE D

D. Na území kterého kraje se nachází nejmladší CHKO vyhlášené v Česku?

0,5 bodu : stačí uvést pouze název kraje, není třeba uvádět Český les Plzeňského (CHKO Český les, 2005)

2	3,5 bodů
---	----------

Přiřadte k sobě dvojice správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a převažující zemědělské činnosti na jejich území:

3,5 bodu: Za každou správně přiřazenou dvojici 0,5 bodu

1) Králíky	A) pěstování obilovin, zeleniny, ovoce a vinné révy
2) Pacov	B) pěstování pšenice, ječmene a cukrovky
3) Moravské Budějovice	C) pěstování zeleniny, květin a ovoce
4) Teplice	D) pěstování brambor, žita a ječmene
5) Holešov	E) pěstování pšenice a ječmene
6) Hodonín	F) pěstování píce, pšenice a ječmene
7) Česká Lípa	G) louky, pěstování píce, ovesa

1)	G)
2)	D)
3)	E)
4)	C)
5)	B)
6)	A)
7)	F)

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE D

3

12 bodů

Najděte na mapě Evropy **nejkratší pozemní cestu z Lisboa (Lisabonu) do Tallinnu**. Musíte při ní navštívit všechna hlavní města států, kterými projíždíte, a neopustit při tom území Evropské unie. Pro zjednodušení uvažujte vzdálenost vzdušnou čarou.

A. Vypište názvy všech hlavních měst, kterými na cestě projedete.

Města musí být uvedena v pořadí, v jakém je projíždíte z Lisboa (Lisabonu) do Tallinnu:
Lisboa (Lisabon) → Madrid → Paris (Paříž) → Luxembourg → Berlin (Berlín) → Warszawa (Varšava) → Vilnius → Riga (Riga) → Tallin

3,5 bodu: 0,5 bodu za každé správně uvedené hlavní město;
v případě, že města nebudou uvedena ve správném pořadí, neudělit 0,5 bodu

B. Vypište všechny státní hranice, které při cestě překročíte

(ve formě zápisu např. „řecko-bulharská“). Státní hranice musí být uvedeny v pořadí, v jakém je překračujete po cestě z Lisboa (Lisabonu) do Tallinnu:

portugalsko-španělská; španělsko-francouzská; francouzsko-lucemburská, lucembursko-německá; německo-polská; polsko-litevská; litevsko-lotyšská; lotyšsko-estonská

4 body: 0,5 bodu za každé správně uvedenou hranici;
v případě, že hranice nebudou uvedeny ve správném pořadí, neudělit 0,5 bodu

C. Kolik kilometrů celkem vaše cesta měří?

Uvažujte nejkratší vzdálenost mezi jednotlivými hlavními městy, která navštívíte, vzdušnou čarou. Vzdálenost zaokrouhlete na 100 km a zanedbejte délkové zkreslení mapy.

Vypište nejprve vzdálenosti mezi jednotlivými městy na mapě.

Poté vzdálenosti sečtete a vypočítejte celkovou vzdálenost ve skutečnosti.

Řešení: Jednotlivé vzdálenosti naměřené na mapě Evropy v měřítku 1:15 mil. v pořadí hlavních měst uvedených výše (uvedeno v cm zaokrouhlených na poloviny mm): 3,35 – 6,95 – 1,90 – 4,00 – 3,45 – 2,65 – 1,75 – 1,8, celkem tedy 25,85; po přepočtu měřítkem 3877,5 km.
Správná odpověď spadá do intervalu <3730;4030>.

4,5 bodů: za každou správně naměřenou vzdálenost mezi městy 0,5 bodu;
za správný výpočet vzdálenosti ve skutečnosti 0,5 bod.

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE D

4

1 bod

Pro které evropské hlavní město platí následující charakteristika? Zakroužkujte.

Roční průměrné srážky jsou vyšší než 600 mm, počet obyvatel nedosahuje 1 milionu, průměrná lednová teplota nepřesahuje hodnotu 0 °C a průměrná červencová teplota je vyšší než 17 °C.

a) Beograd (Bělehrad)	c) Oslo
b) Zagreb (Záhřeb)	d) București (Bukurešť)

5

4 body

Představte si, že se dnes 15. 5. nacházíte v australském Brisbane, odkud v 18 h 30 min (podle vašich hodinek seřízených na pásmový čas) odlétáte na obchodní jednání na Havajské ostrovy do Honolulu. Let trvá 6 h 30 min.

Kdy doletíte do Honolulu – a) kolik bude hodin, b) jaké bude datum?

Pozn.: Pokud váš atlas neobsahuje mapu časových pásem, popište alespoň postup řešení bez číselných výpočtů.

Řešení:

a) 5:00 hodin havajského času (2 body);

b) 15. 5. (2 body);

možno udělit body za postup řešení, tj.:

a) ve chvíli, kdy odlétáme z Brisbane, je v Honolulu 22:30 místního pásmového času, ovšem je zde teprve 14. 5., připočteme-li délku letu 6:30, dostaneme výsledek

b) ve chvíli, kdy přiletíme do Honolulu, máme na hodinkách 1:00 brisbanského času a datum 16. 5. Zvýšíme čas o 4 hodiny za 4 překročená časová pásma na 5:00 a dle poučky o překročení datové hranice zmenšíme o jeden den datum na 15. 5.

Poznámka: Řešení nemá vliv na zvoleném dnešním datu 15. 5. S ohledem na letní čas Brisbane zvoleno záměrně, protože ve státě Queensland není zaváděn letní čas, Havajské ostrovy rovněž letní čas nezavádí, proto není potřeba jej vůbec uvažovat.

ÚSTŘEDNÍ KOLO
KATEGORIE D

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 30 bodů

Pomůcky: psací potřeby
Pro tento test není povolen žádný atlas.

6 6 points

There are twelve statements below. Eight of them are false and the other four are correct. **Circle the four correct statements:**

*6 points za každou správnou odpověď 1,5 bodu;
za špatné odpovědi se body neodečítají, ale pokud jsou zatržena více než čtyři tvrzení,
odečítá se za každé nadbytečné 1 bod; počet bodů za tento úkol však nesmí klesnout pod 0 bodů*

A	The island of Crete is a British colony.
B	There are more vineyards in the Czech Republic than in Portugal.
C	<i>Denmark, Sweden and Norway are all constitutional monarchies.</i>
D	Croatia joined the European Union in 2004.
E	<i>The electronics company Philips is a Dutch company.</i>
F	Macedonian is a Romance language.
G	Abandoned and unused industrial areas and facilities are known as "blackfields".
H	Geothermal heat and nuclear power are both renewable energy resources.
I	In the United Kingdom, the share of the labour force employed in industry has been growing since the 1970s.
J	<i>During warmer months, monsoon winds generally blow from the ocean to land and bring moist air.</i>
K	The Canary Current is a warm ocean current, not a cold one.
L	<i>The "Roaring Forties" are strong westerly (west-to-east) winds that dominate between the latitudes of 40 and 50 degrees in the Southern Hemisphere.</i>

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE D

7

6 points

Four short poems below describe climate and river regimes in four European regions.
Link each poem to the corresponding region.

- A: In spring the rivers
 are very deep and very strong.
 While summers are quite warm,
 it's chilly all winter long.
- B: June red, July red,
 floods, beware, beware!
 When the summer melting starts
 the river leaves bridges in disrepair.
- C: Summer is not hot,
 winter is not cold
 and rain always lashes
 our mountain old.
- D: When August comes
 rivers are empty.
 But in the winter
 rains are more plenty.

<i>Wales - C</i>	<i>Saxony - A</i>
<i>Andalusia - D</i>	<i>The Central Alps - B</i>

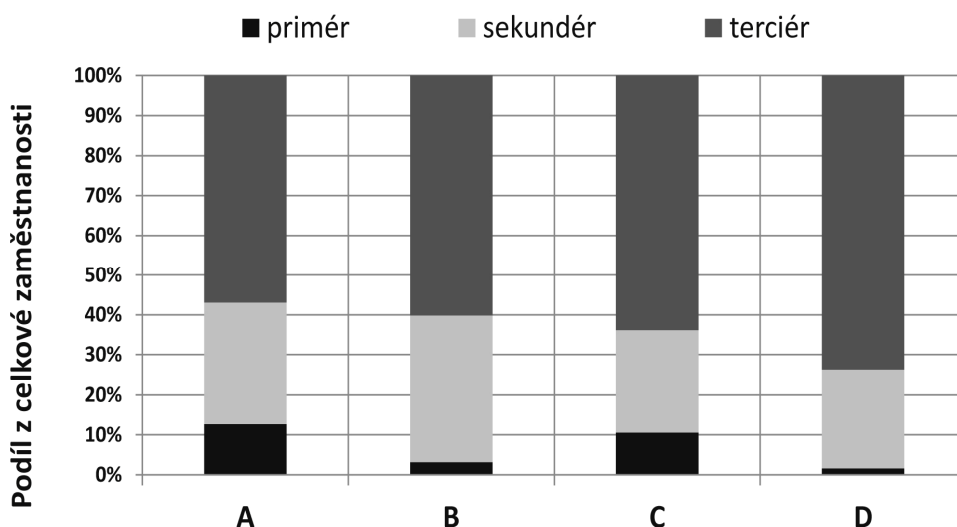
8

3,5 bodu

Sloupcový graf obsahuje údaje o struktuře zaměstnanosti podle hlavních hospodářských sektorů za čtyři evropské státy: Česko, Německo, Polsko a Portugalsko k roku 2011.

A. Určete, který sloupec A-D náleží kterému státu.

Za každý správně přiřazený stát 0,5 bodu

Zdroj: Eurostat

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE D

A	<i>Polsko</i>	C	<i>Portugalsko</i>
B	<i>Česko</i>	D	<i>Německo</i>

B. Z grafu je na první pohled patrné, že ve všech státech dominuje zaměstnanost v terciárním hospodářském sektoru. **Vyjmenujte alespoň tři faktory,** které přispěly k posunu hospodářství vyspělých zemí z fáze industriální (dominance sekundéru) do fáze post-industriální (dominance terciéru):

1,5 bodu: jeden rozdílný faktor 0,5 bodu

příklad řešení: růst produktivity práce a automatizace výroby;

nasycení spotřeby v průmyslu a nová a zvýšená poptávka v oblasti terciéru;

přesun výroby do rozvojových zemí (liberalizace obchodu, kontejnerizace a zlevňování dopravy apod.); ohled na životní prostředí a „post-materialistické“ životní hodnoty

9

1,5 bodu

Níže jsou uvedeny tři krátké charakteristiky vybraných evropských regionů.

Určete, o která tři území se jedná. Vyberte je z nabídky v rámečku.

Dolní Lužice – Dolní Rakousy – Halič – Kärnten (Korutany) – Kosovo

Opolské vojvodství – Prešovský kraj – Schwaben (Švábsko)

Trenčiansky kraj – Vojvodina – Vorarlberg (Vorarlbersko)

Za každé správně určené území 0,5 bodu

a) Autonomní oblast na severu země v povodí Sávy a Dunaje s významnou maďarskou menšinou. Správním střediskem je město Novi Sad.

Vojvodina

b) Spolková země na hranicích s Itálií a Slovinskem v povodí Drávy. Prochází jí jedno z hlavních silničních spojení mezi jihem a severem Evropy. Starší české pojmenování hlavního města je Celovec.

Korutany

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE D

c) Území je značně členité s horami převyšujícími 2 000 m n. m. Region má značný turistický potenciál, zejména z hlediska přírodních předpokladů, ale nelze opomenout ani některé kulturní památky – např. dřevěnou architekturu v oblasti zvané Šariš.

Prešovský kraj

10

4 body

Doplňte do tabulky dvojice aerolinek (1–4) a jejich domovských letišť (A–D).

Do posledního sloupečku doplňte název země, ve které se letiště nachází

4 body: za každou správně vyplněnou buňku v tabulce 0,5 bodu

1 KLM	A Fiumicino
2 TAROM	B Schiphol
3 Alitalia	C Schwechat
4 Austrian Airlines	D Otopeni

Aerolinka (1–4)	Domovské letiště (A–D)	Stát
1	B	Nizozemsko
2	D	Rumunsko
3	A	Itálie
4	C	Rakousko

11

9 bodů

Tvar reliéfu a jeho jednotlivých forem závisí na geologických poměrech (tedy hmotě, kterou je budován), geomorfologických procesech (tedy způsobu modelace) a času (době jak dlouho probíhá modelace a jak staré jsou horniny). Přestože většina tvarů (forem) reliéfu je polygenetických, tj. vznikla působením několika typů geomorfologických procesů, v některých případech lze vysledovat dominantní vliv jednoho či několika málo činitelů.

A. Doplňte do tabulky chybějící políčka, která charakterizují čtyři přírodní lokality v Česku s odlišnou geomorfologickou historií.

Za každé správně vyplněné políčko 0,5 bodu

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE D

Tabulka: Způsob modelace současného terénu

Lokalita	Typ reliéfu	Převažující horniny	Typ hornin	Stáří hornin (geologické období)	Způsob modelace
Sloupsko-šošůvské jeskyně	krasový	vápenec	usazeniny (sedimenty)	prvohory	působení vody (rozpuštění)
Labský důl	ledovcový	podloží - žuly, krystalické břidlice; povrch - sedimenty	podloží – přeměněné (metamorfity); povrch - ledovcové usazeniny (sedimenty)	podloží – prvohory; povrch – čtvrtohory	povrch – transport a akumulace působením ledovce
Radobýl	vulkanický	čedič	vyvřeliny (magmatity)	třetihory (správná odpověď též mladší třetihory NEBO neogén)	sopečný výlev, následná eroze a denudace
Prachovské skály	strukturně-denudační (skalní město)	pískovec	usazeniny (sedimenty)	druhohory (správná odpověď též mladší druhohory NEBO křída)	vodní eroze (další správné odpovědi: skalní říčení větrná eroze NEBO všechny uvedené)

Autor: P. Raška

B. Zakřížkujte pravdivé výroky vztahující se k lokalitám v tabulce:

Za správnou odpověď 1 bod, v případě podtržení jiné odpovědi minus 0,5 bodu.

X	Všechny lokality se nacházejí ve velkoplošných chráněných územích.
	Dno Labského dolu se nachází v nadmořské výšce vyšší než 1 300 m n. m.
	Radobýl přesahuje nadmořskou výšku 500 m.
	Nejvyšší skalní útvary Prachovských skal dosahují výšky až 100 metrů.
	Součástí Sloupsko-šošůvských jeskyní je i jeskyně Na Špičáku.

1 2 MULTIMEDIÁLNÍ TEST

Celkem 10 bodů

Zakroužkuj správné odpovědi

Pokud se spleteš, odpověď škrtni a napiš správné písmeno na konec řádku.

*Za každou správnou odpověď na otázku 1-10 0,5 bodu, na otázku 11-15 1 bod;
Za špatné odpovědi se body neodečítají, ale pokud je u některé otázky zakroužkováno více možností, tak se za danou otázku počítá 0 bodů*

1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	A	B	C	D
9	A	B	C	D
10	A	B	C	D
11	A	B	C	D
12	A	B	C	D
13	A	B	C	D
14	A	B	C	D
15	A	B	C	D